

S A N C T O N I A,

vulgo

X A I N T O N G E.

VIENNA Aquitaniae pars quatuor sub se habet Seneschallias, *Burdigalensem, Vasatensem, Lapurdensem, & Xantoniam*. Cis Garumnam vero sunt Santones, quorum meminit Cæsar, Strabo, Ptolemæus, Pli-

nus; etiam Galenus, qui inde *Santoniam herbam* nomen sortiri vult. Iuvenalis satyra III *Santonium cucullum* nominat. Sanctonum Provincia (vulgo *Xaintonge*) ad orientem Inculismensibus: ad septentrionem Pictonibus: ad meridiem Garumna: ad occasum Oceano clauditur. Olim ampliores fuisse Santonibus terminos, non obscure colligitur ex auctore Ephemeridum de bello Gallico, qui scribit eos non longe à Tolosatium finibus abesse; illisque, in magno illo contra Cæsarem bello, concilium principum Gallorum XII millia hominum imperasse, cum octo tantum millia Pictonibus, Lemovicibus decem fuerint imperata. Regioni nomen dedit metropolis Santonum, *Xaintes*, olim Medialesnium, quod à Carentono fluvio alluitur. Vrbs Episcopalis est, in qua plurima Romanarum antiquitatum monumenta se ostentant, ut amphitheatrum, aqueductus, ponsque lapideus Carentonum sternens. Duobus hinc miliaribus Fanum S. Angeli, vulgo *S. Jean d'Angely*, conspicitur, cui à cœnobio venerandæ antiquitatis nomen. Oppidum est humili loco situm ad Botonam, qui ex Engolismensi agro descendens per Chisæum, & Tonæum, quod ad distinctionem alterius ad Carentonum positi, ad Botonam, vulgo cognominatur, alveo angusto, sed profundo, labitur, & fossam urbis maiorem partem alluit, ac suburbium S. Crucis ab ea divellit. De cætero turribus ac mœnibus structuræ optimæ firma urbs: & superioribus annis bello civili ardente magis firmata. Sunt præterea hic *Lorgaire, Archant, Pont*

*Alia oppi-
da.*

Loubleze, Talliamburgum oppidum, cum arce egregia, quod Carentone alluitur. Non longe abest à Santonum metropoli, & Fano S. Ioannis, Tremollianæ ditionis. Arx satis ampla saxo pluribus partibus prærupto insidet, cui circumdatur oppidum minime firmum, ita ut oppidanorum domus ad radices fere rupis sitæ eam quasi corona cingant: desuper spatiosis à natura complanatis in ipso saxo areis, quæ in oppidum & campos subiectos despiciunt. Ab una parte Carentonio alluitur, cui pons firmus impositus est. *Iantacium*
Gallia.

oppidum est, non cinctum mœnibus. Præterea occurrunt *Barbesieux, Iosac, & Broagium*, quod à fluvio in Santonibus, cui à turri cognomine intra terram III circiter leucas retracta nomen, Broagium dictum est, municipium paucis ab hinc annis conditum, solo paludoso, & accedente mari fere immerso, quod septentrionalium populorum istuc ad salis, cuius illis locis optimi copia est, subvectionem, commeantium appulsu crevit, saburra, quam in naves vacuas imponebant, eo loco exonerata, ita ut tumulus tractu temporis in mari excitatus sit, forma quadrata XXC circiter passuum amplitudine, qui vallo & palis initio à Iacobo Pontiano, à quo & Iacopolis nomen, cinctus est, asseribus abietinis & malis navium introrsum ductis & cespitibus ac lignorum fascibus firmatus. Dein post Monconturianam pugnam Hardonius Villerius Riverius locum Protestantibus ereptum, propter situs commoditatem, firmiore vallo & propugnaculis munivit. Sed Francisco Rupifocaudio Comite superveniente, cum inde Dorienna & Hannibal Coconacius dejecti essent, Mirambellus rursus loco muniendo animum adjecit: & insularis vicinis illuc commoditate & Domini ipsius humanitate invitatis, loca ad habitandum volentibus distribuit. Ita urbs in eam, quam videmus, magnitudinem excrevit. Occidentem versus haud longe hinc objacet *Vliarus* insula omnium rerum feracissima, quæ septem fere leucas ambitu suo complectitur, & ipsa Pontianorum ditionis, ex qua commeatus quotidie Broagium comportatur. A Santonica urbe non distat Broagium pluribus quam septem leucis: totidem à Marennis in vicinia sitis, ubi campanile altissimum spectatur, in quo Pharum noctu prælucentem quotidie collocant in gratiam nautarum, qui procul adhuc ab optato portu absunt. Prope Marennas sita est peninsula Arvertum, ceteris salis paludibus latior, ubi ligna pinea visuntur, ilicesque perpetuo virides, quibus abundat: & quia oleagineosa omnia facile ignem viridia concipiunt, ardentque, idcirco à rei proprietate Santonica lingua peninsula illa *Ardverd* nuncupatur. Roianum oppidulum antiquum, & in eo non tam opere quam natura munitissima arx.

Oleron.

Broagium.

In Santonum diœcesi numerantur Abbatia hæ: Angerianensis, sive S. Ioannis Angeliacensis, *S. Jean d'Angely*: S. Stephani de Vallibus, *des Valles*: Bassiacum *Bassac*: S. Mariæ de Castris, *Chatres lez Cognac*: Fontis-dulcis, *Fontdoulce*: S. Stephani de Beania, *Baigne*: S. Leodegarii, *Saint Le-*

P p

ger,